

KLENG
le cerf-volant traditionnel
en matières naturelles

catalogue 2024

សិប្បកម្មធ្វើខ្លែងខ្មែរ ពីធាតុធម្មជាតិ

CATALOGUE KLENG 2024

conception réalisation photos ©
modèle
soie
remerciements

នាវី Yan 2023
PO Sophea
Amporeachhany ហ្វលខ្មែរ
HIMAWARI hôtel appartements

មាតិកា

អំពី KLENG	5	À propos de KLENG
ខ្លែងរបស់យើង	27	Notre gamme de cerfs-volants
វាក្យសព្ទនៃខ្លែង	41	Le lexique du cerf-volant
ប្រពៃណីខ្លែង	45	La tradition du cerf-volant
ប្រវត្តិសាស្ត្រខ្លែង	59	L'histoire du cerf-volant
រឿងនិទានអំពីខ្លែង	67	Les contes autour du cerf-volant
របៀបធ្វើខ្លែង	85	La confection d'un cerf-volant
បញ្ជាទិញខ្លែង	111	Commande de cerfs-volants

SOMMAIRE

អំពី KLENG

À propos de KLENG

KLENG ផលិតខ្លែងប្រពៃណីខ្មែរ។ **KLENG** គឺជាសិប្បកម្មធ្វើខ្លែង ដោយដៃ និងដោយប្រើធាតុដើម មាននៅក្នុងស្រុក ដូចជា ឫស្សីស្រុក ផ្កា ស្លឹកឆ្នោត ខ្សែក្រចៅ បាយដំណើប ក្រូចឆ្មារ ក្រមួន និងសូត្រ។ វត្ថុធាតុដើមជាតិធ្វើឱ្យខ្លែងទាំងនោះពេញនិយមសម្រាប់ការតុបតែង។

ប្រសិនលោកអ្នកចង់ទិញខ្លែងពីសិប្បកម្ម **KLENG** គឺត្រូវបញ្ជាទិញ តាមប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណិត។ យើងខ្ញុំមានសេវាដឹកជញ្ជូនទៅគ្រប់រាជធានីខេត្ត ដោយឥតគិតថ្លៃ។

KLENG confectionne manuellement des cerfs-volants conformes à la tradition khmère à partir de matières produites localement telles que le bambou, le rotin, les feuilles de palmier à sucre, la ficelle de jute, la colle de riz gluant, la lime, la cire d'abeille et la soie. Les matières naturelles font de ces cerfs-volants des objets idéaux pour la décoration.

Les commandes se font en ligne. Nous livrons gratuitement dans toutes les villes du Cambodge.

ប្រស្សីស្រុក សរីរាង្គ

- ខេត្តកំពង់ចាម
- ❖ ផ្លូវ ជងឯក និងត្រសាល់

ប្រស្សីកាន់តែស្រស់ កាន់តែស្រួលពត់។
ត្រូវត្រាំវាក្នុងទឹក២សប្តាហ៍ ដើម្បីកុំឱ្យមេសី។

BAMBOU BIOLOGIQUE

- province de **Kompong Cham**
- ❖ **structure, support** de la lamelle sonore et **poignée**

Plus le bambou est frais, plus il est facile à courber.
Après avoir été trempé 2 semaines dans l'eau, il devient inattaquable par les parasites.

ឆ្កែព្រៃ សរីរាង្គ

- ខេត្តមណ្ឌលគិរី
- ❖ អណ្តូងឯក

ឆ្កែកាន់តែស្រស់ កាន់តែស្រួលចិត្ត។ ចិត្តវាឱ្យបានស្ទើងហើយ ត្រូវខាត់ទៀត ឱ្យបានស្ទើងបំផុត។ ហាលវាដោយ បញ្ឈរត្រង់ឱ្យស្ងួត១ខែហើយ ត្រូវបិតក្របួន និងចងនឹងដងឯក ដោយប្រើខ្សែសូត្រ។

ROTIN BIOLOGIQUE

- province de **Mondolkiry**
- ❖ **lamelle sonore**

Plus le rotin est frais, plus il est facile à tailler. La taille puis le ponçage rendent les lamelles très fines. Elles sont ensuite placées au séchage pour une période d'un mois sous tension verticale. Une fois polies, elles sont enduites de cire d'abeille puis tendues avec des fils de soie sur leur support de bambou.

ស្លឹកត្នោត សរីរាង្គ

- រាជធានីភ្នំពេញ
- ❖ កន្ទុយរស

កាត់ហើយ ត្រូវការលាងទឹក និងចងវាតៗគ្នា។ នៅពេលដែលស្លឹកត្នោតនៅតែស្រស់ ត្រូវក្រង់ចុងកន្ទុយ។ រួចហើយត្រូវរុំវាប៉ុនកងដៃមួយ ដើម្បីអាចចងវានឹងខ្លែងបាន។

PALME DE BORASSE BIOLOGIQUE

- Phnom Penh Dangkao
- ❖ queue

Pour confectionner des queues de cerf-volant à partir de palmes de palmier à sucre, il faut séparer les feuilles, les laver puis les nouer. Alors que les feuilles sont encore fraîches, un bout de chaque queue est tressé de façon à former un bracelet apte à être attaché au cerf-volant.

photo © wikipedia

ក្រចៅ សរីរាង្គ

- ✎ ខេត្តកំពង់ចាម
- ❖ ខ្សែចងក្ដី និងខ្សែបង្ហោះ

នៅស្រុកស្រីសន្ធរ គេដាំដើមក្រចៅ ធ្វើជាខ្សែ។ គេលក់ខ្សែ ១ជុំ ប្រវែងជាង ២គីឡូម៉ែត្រ។ ខ្សែនេះចាំបាច់ដើម្បីចងក្ដីខ្លាំង ជាមួយគ្នា។ ខ្សែបង្ហោះក៏ជាខ្សែក្រចៅផងដែរ។

JUTE BIOLOGIQUE

- ✎ province de **Kompong Cham**
- ❖ **fil de retenue** et **liens** de la structure

La culture du jute se raréfie. Les tiges sont séchées puis filées. La ficelle est conditionnée en bobine de 2 kg soit plus de 2 km. Cette ficelle sert à attacher les arceaux des cerfs-volants et à tirer sur certains pour accentuer leur courbure. La ligne, ou fil de retenue, est également faite de ficelle de jute.

ស្រូវដំណើប សរីរាង្គ

- ប្រទេសកម្ពុជា
- ❖ ការបិតក្រដាស

ដើម្បីធ្វើការ ត្រូវការអង្ករដំណើប។ ដាំបាយហើយ ត្រូវការ បុកឱ្យវាក្លាយជាល្អាយ។ រួចហើយអាចប្រើ ដើម្បីបិតក្រដាស បាន។ ត្រូវរង់ចាំពីរទៅបីម៉ោងទើបវាស្ងួត។

RIZ GLUANT BIOLOGIQUE

- Cambodge
- ❖ colle

Bien cuit, le riz est écrasé jusqu'à former une pâte homogène prête à encoller le pourtour du papier de la voilure. La colle de riz gluant sèche en quelques heures.

ក្រូចឆ្មារ សរីរាង្គ

- ខេត្តកំពត
- ❖ ការបិតក្រដាស

ដើម្បីធ្វើការពីបាយដំណើប ត្រូវបន្ថែមទឹកក្រូចឆ្មារ។ វាជួយកុំឱ្យការរឹងពេក នៅពេលដែលស្ងួតហើយ។ ទឹកក្រូចឆ្មារជួយឱ្យក្រដាស ដែលត្រូវបានបិតហើយ នៅតែទន់បន្តិច។

LIME BIOLOGIQUE

- province de **Kampot**
- ❖ colle

Pour produire une bonne colle de riz gluant, il faut ajouter du jus de lime, voire de limette, à la mixture. Une once d'acidité permet à cette colle naturelle de conserver une relative souplesse même une fois sèche.

photo © wikipedia

ក្រមួន សរីរាង្គ

- ប្រទេសកម្ពុជា
- ❖ បិតអណ្តាតឯក

ក្រមួនជាធាតុរឹង។ ដើម្បីប្រើវា ត្រូវរំលាយវា ដោយកម្ដៅ។ នៅពេលដែលក្រមួនឈប់ក្ដៅ វាទៅជារឹងដូចដើមវិញ។ វាជួយឱ្យឯកបន្លឺសូរសំឡេងពីរោះ។

CIRE D'ABEILLE BIOLOGIQUE

- **Cambodge**
- ❖ **enduit** de la lamelle sonore

A l'état brut, la cire d'abeille est relativement dure. Il faut la faire fondre pour en enduire les lamelles de rotin, en particulier les bouts. Cette note entomique améliore la qualité musicale du dispositif.

សូត្រ សរីរាង្គ

- ខេត្តសៀមរាប
- ❖ សាយខ្សែឯក និងផ្ទាំងសំពត់

សាយគឺជាខ្សែសូត្រនៅ។ វារឹងមាំ។ លើសពីខ្សែធម្មតា វាជួយឱ្យឯកបន្លឺសូរសំឡេងពីរោះ។ ត្រូវការ១៦ខ្សែ រុំគ្នាសម្រាប់សាយ១ ហើយឯកមួយមានសាយ២។ រីឯហូលវិញ ពណ៌របស់វា មិនត្រូវបានត្រាំពណ៌គឺមីទេ គឺជាពណ៌ធម្មជាតិ។

SOIE BIOLOGIQUE

- province de **Siem Réap**
- ❖ **fil de tension** de la lamelle sonore et **voilure**

Les fils de soie brute, c'est à dire ni raffinée, ni filée, ni teinte, servent à tendre la lamelle sonore. Leur robustesse et leur qualité vibratile sont appréciées. Seize fils torsadés de chaque côté de la lamelle suffisent. Quant aux étoffes, les teintures utilisées sont à base de végétaux.

ដើមស្រល់ សរីរាង្គ

➤ ប្រទេសថៃឡង់ ❖ ក្រដាសស៊ីម៉ង់

ដើម្បីធ្វើក្រដាស ត្រូវការរម្យាលឿ ដែលជាជាតិសែលុយឡូស។ សម្រាប់ក្រដាសស៊ីម៉ង់ ត្រូវការឈើស្រល់។ នៅប្រទេសកម្ពុជា គ្មានដើមស្រល់ច្រើនគ្រប់គ្រាន់ទេ។ នេះគឺជាមូលហេតុដែលត្រូវនាំវាចូលពីប្រទេសថៃ។ ក្រដាសស៊ីម៉ង់ជាប្រភេទក្រដាសមួយដ៏មាំ។ កែច្នៃវាឡើងវិញ ងាយស្រួលណាស់។ ម្យ៉ាងទៀតការផលិតក្រដាសស៊ីម៉ង់មិនតម្រូវឱ្យប្រើជាតិគីមីច្រើនទេ។

RÉSINEUX BIOLOGIQUE

➤ Thaïlande ❖ voilure

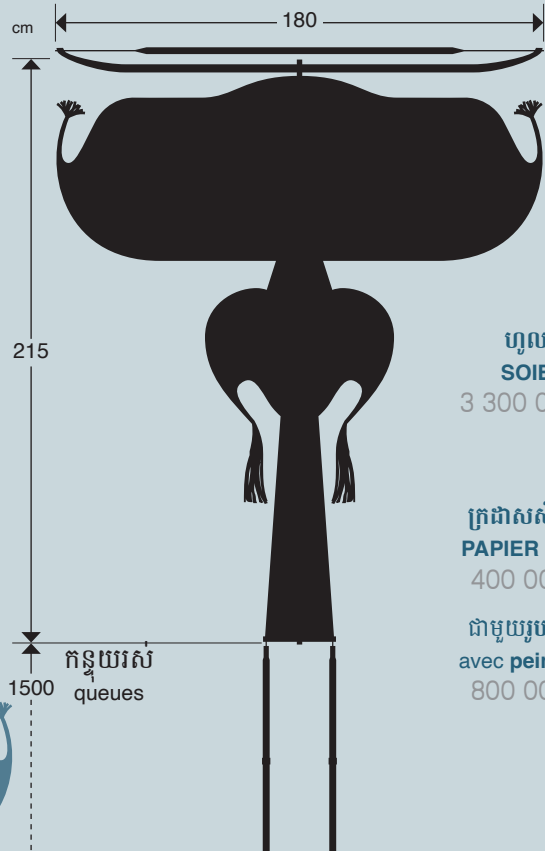
Le papier kraft est produit à partir de pâte à papier issue de bois de résineux. Le Cambodge manquant de ce genre d'arbres, le papier doit être importé de chez son voisin siamois. De part sa structure singulière, le kraft est plus résistant que le papier ordinaire. Il est très facilement recyclé. De surcroît, sa fabrication nécessite peu d'additifs chimiques.

ខ្លួនរបស់យើង

Notre gamme
de cerfs-volants

KLENG PNONG

ហ្វុល
SOIE
3 300 000 ៖

ក្រដាសស៊ីម៉ង់
PAPIER kraft
400 000 ៖

ជាមួយរូបគំនូរ
avec peinture
800 000 ៖

KLENG EK

រចនាបថបុរាណ

ទម្ងន់
masse ≈ 2150 g

ប្រវែងបត់ហើយ
dimensions plié **180 x 70** cm

បណ្តោយខ្សែបង្ហោះ
longueur de ligne **10 000** cm

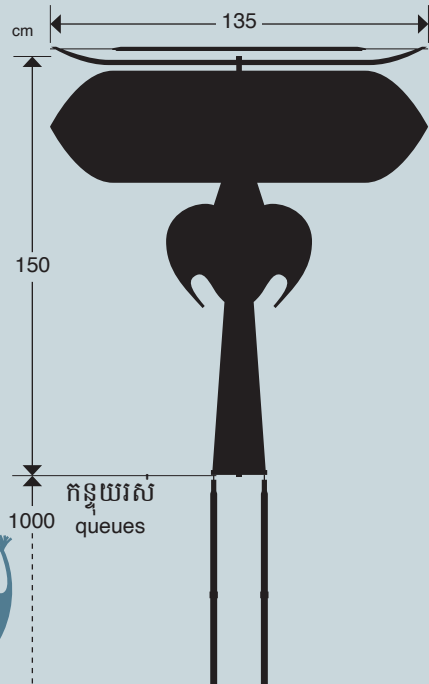
ផ្ទៃ
surface de prise au vent **1,45** m²

ល្បឿនខ្យល់ត្រឹមត្រូវ
vitesse de vent adéquate
6-14 m/s
20-50 km/h
force 4-6

ទម្ងន់កញ្ចប់
masse du paquet ≈ 2700 g

ប្រវែងកញ្ចប់
dimensions du paquet **205 x 80** cm

KLENG PNONG

ហ្វុល
SOIE
2 600 000 †

ក្រដាសស៊ីម៉ង់
PAPIER kraft
350 000 †

ជាមួយរូបគំនូរ
avec peinture
700 000 †

KLENG EK

រចនាបថលើឃ្នាល

ទម្ងន់
masse ≈ 1500 g

ប្រវែងបត់ហើយ
dimensions plié **135 x 50** cm

បណ្តោយខ្សែបង្ហោះ
longueur de ligne **9 000** cm

ផ្ទៃ
surface de prise au vent **0,73** m²

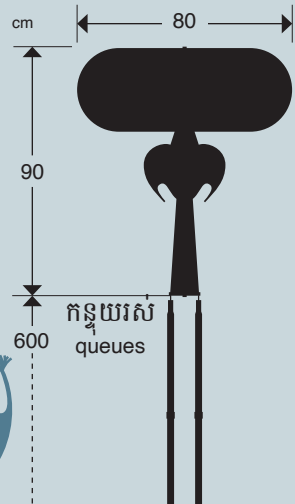
ល្បឿនខ្យល់ត្រឹមត្រូវ
vitesse de vent adéquate **6-14** m/s
22-50 km/h
force **4-6**

ទម្ងន់កញ្ចប់
masse du paquet ≈ 2000 g

ប្រវែងកញ្ចប់
dimensions du paquet **155 x 60** cm

KLENG PNONG

ហូល
SOIE
1 000 000 ៖

ក្រដាសស៊ីម៉ង់
PAPIER kraft
200 000 ៖

ជាមួយរូបគំនូរ
avec peinture
400 000 ៖

រចនាបថ

ទម្ងន់
masse ≈ 800 g

ប្រវែងបត់ហើយ
dimensions plié 80×30 cm

បណ្តោយខ្សែបង្ហោះ
longueur de ligne $8\ 000$ cm

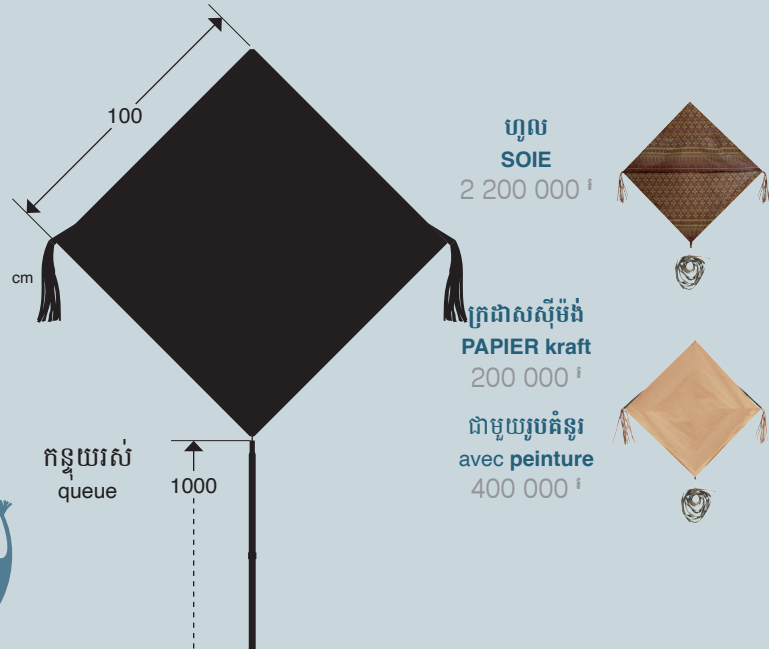
ផ្ទៃ
surface de prise au vent $0,28$ m²

ល្បឿនខ្យល់ត្រឹមត្រូវ
vitesse de vent adéquate
7-14 m/s
25-50 km/h
force 4-6

ទម្ងន់កញ្ចប់
masse du paquet ≈ 1600 g

ប្រវែងកញ្ចប់
dimensions du paquet 95×35 cm

KLENG KANDONG

ឧត្តរណ៍

ទម្ងន់
masse ≈ 700 g

កម្ពស់
hauteur **142** cm

បណ្តោយខ្សែបង្ហោះ
longueur de ligne **9 000** cm

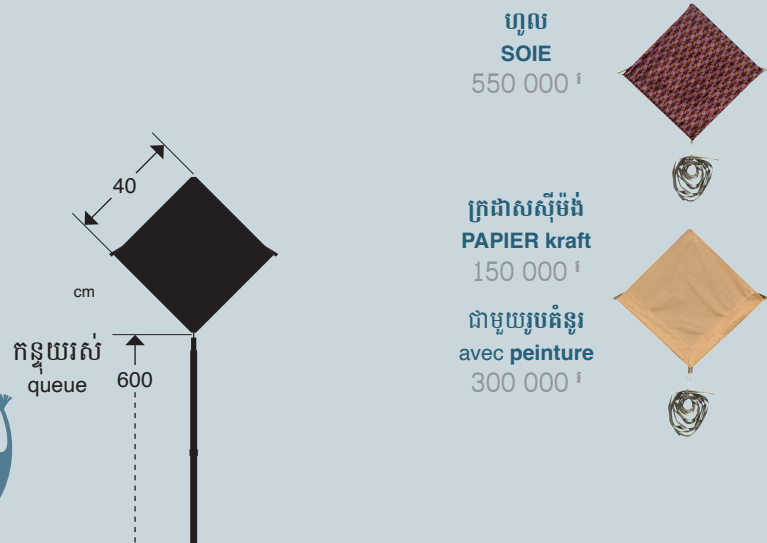
ផ្ទៃ
surface de prise au vent **1** m²

ល្បឿនខ្យល់ត្រឹមត្រូវ
vitesse de vent adéquate
force **3-5**

ទម្ងន់កញ្ចប់
masse du paquet ≈ 1100 g

ប្រវែងកញ្ចប់
dimensions du paquet **110 x 110** cm

KLENG KANDONG

ខ្នាតតូច

ទម្ងន់
masse ≈ 450 g

កម្ពស់
hauteur 57 cm

បណ្តោយខ្សែបង្ហោះ
longueur de ligne 8 000 cm

ផ្ទៃ
surface de prise au vent 0,16 m²

ល្បឿនខ្យល់ត្រឹមត្រូវ
vitesse de vent adéquate 6-11 m/s
20-40 km/h
force 4-5

ទម្ងន់កញ្ចប់
masse du paquet ≈ 600 g

ប្រវែងកញ្ចប់
dimensions du paquet 50 x 50 cm

ត្រសាវ
poignée

គូរូបគំនូរលើខ្លែង
តាមការចង់បាន

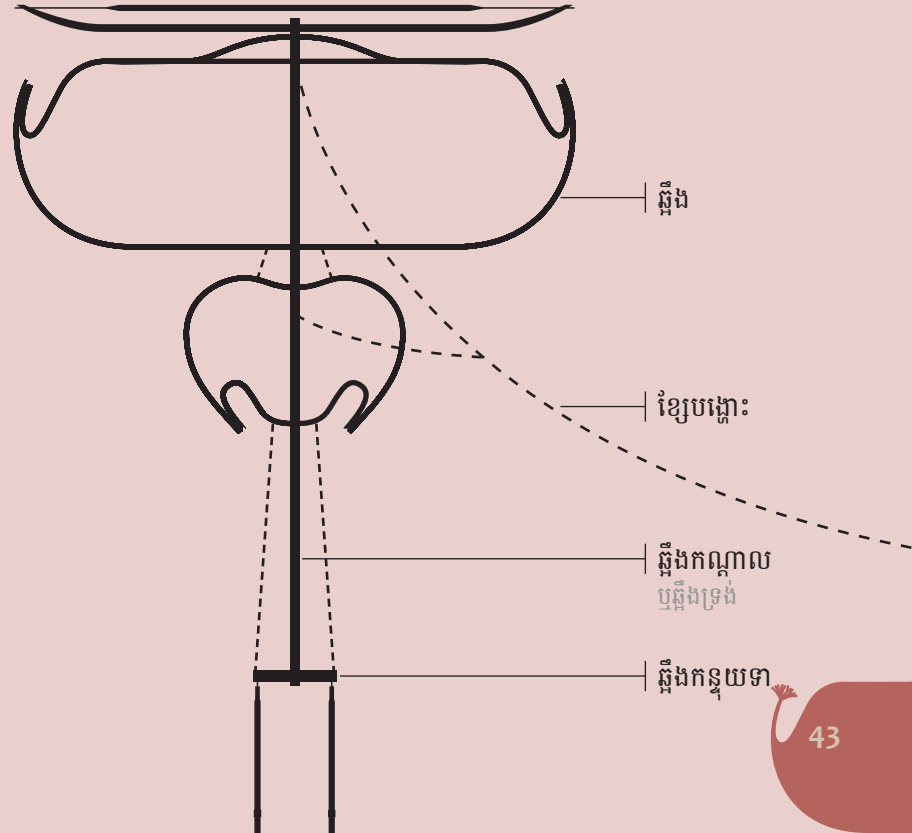
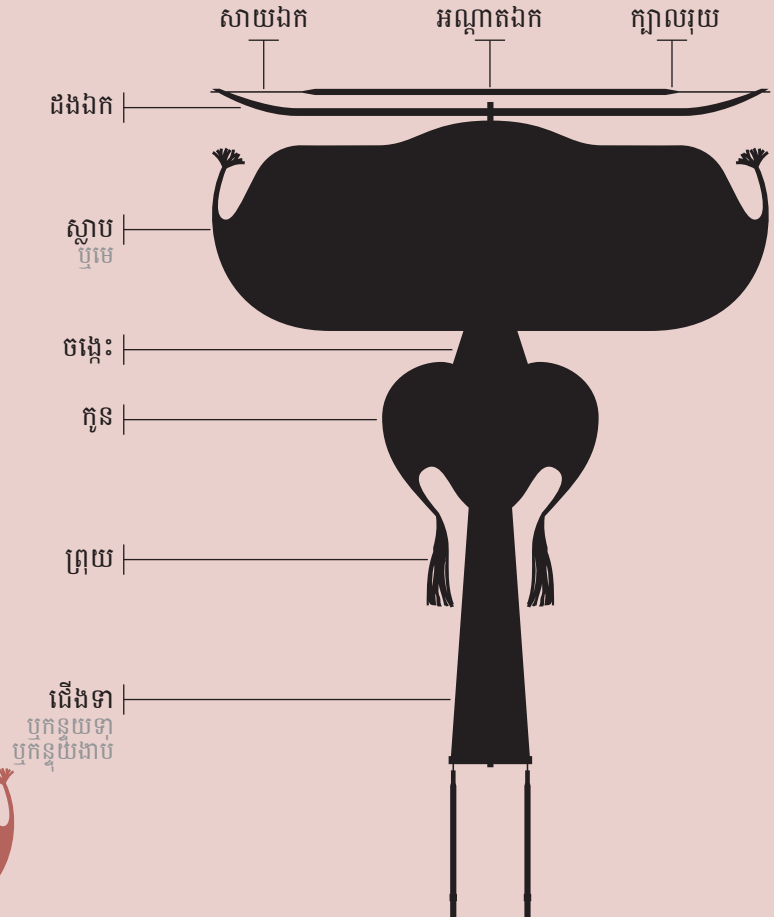

peinture
sur cerf-volant
sur commande

វាក្យសព្ទនៃខ្លែង

Le lexique du cerf-volant

ប្រពៃណីខ្មែរ

La tradition du cerf-volant

ពាក្យខ្មែរ មកពីឈ្មោះមំសកក្សបក្សីមួយប្រភេទ។
មំសកក្សបក្សីគឺជាសត្វស្លាប ដែលស៊ីសាច់។ ជា
ភាសាឡាតាំង អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រហៅសត្វខ្មែរថា pandion ha-
liaetus ។

KLENG est une transcription en caractères
latins du mot khmer ខ្មែង [khlae:ŋ]
qui signifie cerf-volant. En réalité, ce mot avait à l'ori-
gine un autre sens qui de nos jours est devenu dé-
suet. Il désignait le balbuzard pêcheur (pandion ha-
liaetus), espèce de rapaces diurnes répandue dans
une grande partie du monde dont l'Asie du Sud-Est.

រឿង ព្រេង ផ្កាយ ស្តីអំពីបុរសម្នាក់ដ៏ឃ្លាសវៃ ដែលបាន បង្កើតខ្លួន ដើម្បីភៀសខ្លួន ចេញពីកណ្តាប់ដៃរបស់ ព្រះចៅអធិរាជចិន។ ខ្លួនគឺជានិមិត្តរូបសកល ទាក់ទងនឹង មេឃហើយនិងដី។ នេះជាមូលហេតុ ដែលប្រជាជនខ្មែរធ្លាប់ បានប្រើខ្លួនក្នុងព្រះរាជពិធីបុណ្យ និងពិធីសាសនាផងដែរ។

La légende khmère de ThonChey raconte comment cet homme ingénieux échappa aux mains de l'empereur de Chine grâce à l'invention du cerf-volant. Porteurs d'un symbole universel reliant terre et ciel, c'est à dire profane et sacré, matériel et spirituel, les cerfs-volants étaient utilisés au Cambodge pour des cérémonies royales et des rites religieux. La croyance selon laquelle le malheur s'abattrait sur le foyer dont un cerf-volant tomberait sur la maison perdure. Cette superstition explique pourquoi on joue habituellement au cerf-volant loin des habitations.

តាម ទម្លាប់ គេបង្កើតខ្លួនរដូវប្រាំង ចាប់ពីពេលច្រូតស្រូវ រួចរាល់ រហូតដល់ចូលឆ្នាំថ្មីប្រពៃណីជាតិ។ គឺជារដូវ ដែលមានល្បឿនខ្យល់ថេរជាង។

Dans la péninsule du Sud-Est asiatique, la saison des cerfs-volants est la saison sèche qui s'étend de la période des récoltes à celle du nouvel an, soit de décembre à avril. Il s'agit depuis toujours des mois de l'année où les paysans sont le moins occupés. Cet espace de temps est également favorable d'un point de vue météorologique puisque les vents sont plus réguliers.

ព្រោះប្រភេទខ្លែងនេះជាស្នាដៃបង្កើតឡើង ដោយ
កុលសម្ព័ន្ធដើមពូនង មុនសម័យហ្វូណាន មានន័យថា មុន
ខ្មែរយើងកើតជាប្រជាជន។

ឬក៏ប្រហែលជាមកពីពាក្យ ព្រលឹង ពីព្រោះខ្លែងគឺជានិមិត្តរូប
សកលមួយ ដែលទាក់ទងនឹងមេឃ និងដី។ យូរៗទៅ ការអាន
ពាក្យ ព្រលឹង បានក្លាយទៅជា ពួង វិញ។ បើដូចនេះមែន មាន
ន័យថា ប្រភេទខ្លែងពួងនោះ មិនពាក់ព័ន្ធនឹងជនជាតិ ពូនង
ទេ។

Parmi les 27 types recensés de cerfs-volants khmers, le plus emblématique est le cerf-volant dit pñong. Ce nom remonte à avant l'époque du Funan, soit avant la naissance du peuple khmer. Il est vraisemblable que ce sont les bounongs (prononcé «pñong» en khmer) qui inventèrent cette famille de cerfs-volants comprenant le cerf-volant musical. Il y a 2000 ans, cette ethnie autochtone n'avait pas encore trouvé refuge dans les régions vallonnées et forestières. Ainsi son influence dans les sociétés de la péninsule indochinoise était plus grande qu'elle l'est aujourd'hui.

Une autre explication voudrait que le mot pñong provienne, par dérivation phonétique, du mot khmer prolœng, âme, puisque le cerf-volant est un symbole universel qui relie terre et ciel. Selon cette explication, la dénomination pñong ne serait donc pas liée à l'ethnie bounong.

មនុស្ស ពេញវ័យនិយមបង្ហោះខ្លែងប្រយុទ្ធ។ ខ្លែង
ហៅប៉ាវប្រយុទ្ធជាមួយខ្លែងសាក់។ ឯខ្លែង
យក្សប្រយុទ្ធជាមួយខ្លែងស្វាប្រចាក់។ ការបង្ហើរខ្លែងប្រយុទ្ធ
ជួនកាលគេញាក់ខ្សែឱ្យខ្លែងបុកគ្នា។ ខ្លែងណាឆ្ងាយស្លាប ឬ
ធ្លាក់ គឺត្រូវចាត់ថាចាញ់។

ជួនកាលគេយកអំបែងដប ឬអំបែងកែវ បុកឱ្យហួត លាបជ័រ
ញៅ ឬបាយម៉ាន ឬម្សៅក្នុងបិតភ្ជាប់នឹងខ្សែបង្ហោះខ្លែង ហើយ
បង្ហើរ ដោយធ្វើឱ្យខ្លាញ់ប៉ះគ្នា។ ខ្លែងណាដាច់ខ្សែ គឺត្រូវចាត់
ទុកថាចាញ់។

Ce sont plutôt des adultes qui font voler les cerfs-vo-
lants pnon et en particulier des hommes. Étant
donné leur taille, il est préférable d'être plusieurs pour
les faire décoller. Ce jeu favorise les dimensions col-
lective et intergénérationnelle. Au-delà de l'excitation
ou de l'apaisement que procure ce jeu, ces cerf-vo-
listes ressentent généralement une grande fierté à
perpétuer une tradition ancestrale qui avait disparu
durant les années de guerre.

C'est de plus en plus rare mais des hommes adultes
jouent parfois au combat de cerf-volant. Il s'agit soit
d'essayer de faire se percuter des cerfs-volants en
l'air, soit d'enduire les fils de retenue de bitume sur
lequel on colle des bris de verre pour trancher le fil de
l'autre cerf-volant. Le vainqueur est celui qui continue
à voler. Dans certains pays, l'utilisation de fils tran-
chants est interdite à cause du danger de ce jeu.

គេបង្ហើរខ្លែងគោមពេលយប់ ដើម្បីសប្បាយមើលភ្លើងហោះ
បំភ្លឺពេញមេឃ។ ការបង្ហោះខ្លែងគោមនេះ គឺបង្ហាញអំពីការ
រួមសាមគ្គីគ្នា រវាងភូមិនីមួយៗ។ បើអ្នកភូមិណាស្រុះគ្មាន ចេះ
ជួយគ្នាច្រូតកាត់ បោកបែនរួចរាល់មុនគេ អ្នកភូមិនោះក៏បាន
សប្បាយមុនគេ មានពេលទំនេរបង្ហើរខ្លែងគោមបង្អួតភូមិដទៃ
ទៀត។

អ្នកខ្លះបង្ហោះខ្លែងឯក ដើម្បីប្រកួតប្រជែងសំឡេងឯក។ គេ
ស្តាប់សំឡេងឯករបស់ខ្លែង ដើម្បីចាត់ថាឯករបស់ខ្លែងមួយ
ណា ដែលពីរោះជាងគេ។ ឯកដែលពីរោះជាងគេ គឺឯកណា
ដែល អាចបន្លឺសំឡេងបាន ពី ៥ ទៅ ៧ សំឡេងដូចពាក្យខ្មែរ
បទ៥ បទ៦ និងបទ៧។ កាលពីសម័យមុន ក្នុងខេត្តខ្លះ គេ
បង្ហើរខ្លែងពួង ដែលបំពាក់ឯក២។

La nuit, il existe une activité lucaniste qui consiste à accrocher des lampions aux cerfs-volants. Cette pratique rare s'exerce lors de fêtes. Elle est l'expression symbolique de l'unité entre les différents villages. Historiquement, ceux qui avaient récolté et décortiqué le riz les premiers, partageaient leur joie en faisant s'envoler des cerfs-volants lumineux.

Il existe des concours dans lesquels sont comparés les sons émis par les cerfs-volants musicaux. Celui dont la musique de la lamelle de rotin est la plus mélodieuse l'emporte ! Les meilleurs cerfs-volants émettent jusqu'à 5, voire 7 tonalités différentes ce qui correspond aux psalmodies traditionnelles de 5, 6 ou 7 notes. Jadis, il fut même un temps où certains n'installaient pas moins de deux archets sur un seul cerf-volant !

ប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ

L'histoire du cerf-volant

ខ្លែង ត្រូវបានគេបង្កើតក្នុងចន្លោះពី ៥០០០ឆ្នាំ ទៅ ៩០០០ឆ្នាំ មុនគ្រឹស្តសករាជ នៅតាមកោះរបស់ប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី នាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ទំនងជាត្រូវបានបង្កើតខ្លែងមុនគេបង្អស់ ដោយប្រជានេសាទត្រី ដែលជិះទូកក្ដោងតាមសមុទ្រ ព្រោះពួកគេចេះប្រើកម្លាំងខ្យល់។ មុនពេលដែលខ្លែងត្រូវបានគេប្រើទូទាំងពិភពលោក វាបានរាលដាលនៅទូទាំងអាស៊ីអាគ្នេយ៍សិន។ យូរទៅ ប្រទេសនីមួយៗបានបង្កើតប្រពៃណីផ្ទាល់ខ្លួន ទាក់ទងនឹងខ្លែង។ នៅប្រទេសកម្ពុជា គេលេងខ្លែង តាំងពីយ៉ាងតិច ២០០០ឆ្នាំមកហើយ។ ក៏ប៉ុន្តែ គ្មាននរណាដឹងច្បាស់ថា ប្រភេទខ្លែងខ្មែរទាំងអម្បាលម៉ាន ដែលមានរូបរាងដូចក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ មានតាំងពីពេលណាឡើយ។ សព្វថ្ងៃនេះ នៅសល់តែខ្លែងពួង និងខ្លែងកណ្ដូង ប៉ុណ្ណោះ ដែលគេនៅបង្ហើរ។

Le premier cerf-volant est né dans l'archipel indonésien durant la préhistoire. Il fut inventé au sein d'un peuple de pêcheurs en mer familiers de l'usage de la force du vent. Avant de devenir mondiale, l'utilisation de ce type d'aérodrome s'est d'abord répandue en Asie du Sud-Est où, au cours des siècles, chaque pays a élaboré sa propre tradition. Des cerfs-volants volent dans la péninsule du Sud-Est asiatique depuis au moins 2000 ans. Nul ne sait à quelle époque remonte le dessin définitif des différentes silhouettes de cerfs-volants khmers. De nos jours, seuls les caractéristiques **KLENG** pnonng et les **KLENG** kandong subsistent. On les fait principalement voler en saison sèche, entre les récoltes et le nouvel an du calendrier bouddhique.

ពិបាកដឹងថា ចាប់ពីពេលណាមកគេបង្កើតរឿង ផ្កាញ៉យ។
យ៉ាងណាមិញ ដូចរឿងនិទានទាំងអស់ វាមានអត្ថន័យ។
ប្រហែលជាគេបានច្នៃរឿង ផ្កាញ៉យ ដើម្បីបង្ហាញថា បុព្វបុរស
របស់ខ្មែរបាននាំចេញការធ្វើខ្លែងទៅដល់ស្រុកចិន ប្រមាណ
៣០០០ឆ្នាំមុន។ តាមប្រវត្តិសាស្ត្រ វាអាច ពីព្រោះគេបាន
បង្កើតខ្លែងមុនគេ នៅប៉ែកខាងត្បូងកម្ពុជា ហើយស្រុកចិនស្ថិត
នៅខាងជើងកម្ពុជា។

ជនជាតិថៃក៏ ធ្វើខ្លែងឯកដូចខ្មែរដែរ។ គឺមកពីប្រជាជនខ្មែរ
ខ្លះបានទៅរស់នៅតំបន់នោះចាប់ពីសតវត្សទី១០។ ដោយសារ
ឥទ្ធិពលរបស់អធិរាជអង្គរ យូរៗជនជាតិដែលនៅទីនោះ
មកកាន់តាមប្រពៃណីខ្មែរ។ សតវត្សទី១៤ ជនជាតិសៀម
បង្កើតព្រះរាជាណាចក្ររបស់ខ្លួន។ ជនជាតិសៀមក៏យក
ទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ និងសាសនាព្រះពុទ្ធនិកាយថេរវាទដូចគ្នា។

On ne sait dater la légende de ThonChey mais
comme toutes les légendes, elle veut dire quelque
chose. Elle a peut-être été inventée pour parler du fait
que ce sont les ancêtres des Khmers qui ont exporté
le cerf-volant en Chine ce qui, d'un point de vue histo-
rique, est tout à fait probable.

Dès le Xe siècle, des Khmers se sont installés à
l'Est avant que ce territoire soit peuplé de Siamois.
De nombreux peuples ont subi l'influence de l'Empire
khmer et ont ainsi adopté les us et coutumes khmers
de l'époque. Au XIVE siècle, les Siamois fondèrent
leur royaume profitant du déclin de l'Empire khmer.
Pour autant, ils optèrent pour la religion dominante, la
culture locale et firent donc partiellement leur la tradi-
tion khmère de cerf-volant.

ឆ្នាំ១៩៩៤ ១៩៩៦ និង១៩៩៩ ក្រសួងវប្បធម៌ និង វិចិត្រសិល្បៈ បានរៀបចំមហោស្រពខ្មែរ នៅរាជធានីភ្នំពេញ។ នាពេលបច្ចុប្បន្ន មានមហោស្រពបង្ហើរខ្មែរ នៅតាមខេត្តវិញ ឧទាហរណ៍ដូចជា ប្រកួតបង្ហោះខ្មែរ នៅភូមិចំការទាង ឃុំ គុស ស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ រៀងរាល់ឆ្នាំចុងខែធ្នូ។ ប៉ុន្តែភាគ ច្រើន មិនមែនជាព្រឹត្តិការណ៍ប្រចាំទេ គឺជាកម្មវិធីបង្ហើរខ្មែរ ម្តង ម្កាល ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ធំជាង។

De nos jours, il y a des festivals en province comme dans celle de Takéo (district de TramKâk, commune de Kouh, village de ChâmkaTéang) tous les ans fin décembre. Cependant le plus souvent, on fait voler des cerfs-volants dans des festivals consacrés globalement à autre chose comme KampumEra, les fêtes de la mer, du fleuve, du riz, etc.

រឿងនិទានអំពីខ្លួង

Les contes
autour du cerf-volant

ផ្កាញ៉ាយ ជាតួឯកនៃរឿងនិទានមួយ។ រស់នៅស្រុកចិន បានធ្វើនំបញ្ចុកលក់ដាច់យ៉ាងល្បី ឈ្មោះ ពួរន្ទីដល់ស្តេចចិន។ ស្តេចក្រុងចិនឱ្យហៅ ផ្កាញ៉ាយ យក នំបញ្ចុកនោះទៅថ្វាយ។ ផ្កាញ៉ាយ ពោលថា : « មើលមុខស្តេច ចិន ដូចមុខឆ្កែ មើលមុខស្តេចខ្មែរ ដូចខែពេញបូណ៌មី។ » ស្តេចចិនបង្គាប់ឱ្យយក ផ្កាញ៉ាយ ទៅដាក់គុក។ ផ្កាញ៉ាយ ធ្វើខ្លាំង ពួងមួយ និងច្នក់ឯកបង្ហោះពីលើរាំងស្តេចរាល់យប់ ដោយមាន បន្លឺសំឡេងទីៗ។ ហោរគន់គូមើលឱ្យបានដឹង និងធ្វើឱ្យជា កុំ ឱ្យសត្វនោះ វាយំស៊ីមនុស្សរាស្ត្រប្រជាទាំងឡាយ។ ហោរ ក្រាបទូលថា : « ដ្បិតមានអ្នកប្រាជ្ញមួយ គេយកពីស្រុកខ្មែរមក បោះបង់ក្នុងស្រុកយើង។ » នោះ ស្តេចចិនរៀបចំសំពៅធំមួយ ជូន ផ្កាញ៉ាយ ត្រលប់មកស្រុកខ្មែរវិញ។

Il était une fois un homme khmer nommé ThonChey. Il était établi en Chine. Il y vendait de la traditionnelle soupe de pâtes bánhchok. Elle rencontra un tel succès que sa renommée alla jusqu'au palais impérial. Cependant ThonChey désirait retourner dans son pays.

L'empereur de Chine le convoqua pour goûter ses pâtes de riz. ThonChey eut l'impudence de regarder le souverain droit dans les yeux et il ajouta : « Votre visage ressemble à celui d'un chien alors que celui de mon roi ressemble à la pleine lune. » L'Empereur ne le fit pas expulser mais ordonna son incarcération !

Malin comme un singe, ThonChey parvint à réunir certains matériaux dans sa prison. Il confectionna un cerf-volant musical. Depuis sa cellule, il le fit voler toutes les nuits. Tout le monde s'inquiétait du bruit mystérieux qu'il produisait. L'Empereur demanda à ses mages d'où provenait ce cri. Ils lui répondirent qu'il s'agissait d'une bête féroce qui menaçait la capitale et que ce malheur était certainement en lien avec ThonChey.

Ainsi le monarque pria ThonChey de quitter la Chine. Il lui attribua un navire plein de vivres et d'offrandes avec un équipage tout entier à son service. Tout est bien, qui finit bien.

កាល ពីយូរលង់មក មានស្តេចមួយព្រះអង្គបានបញ្ជាឱ្យ
គេយកទង់ព្រលឹងធ្វើជាខ្លែងបង្ហោះ ក្នុងបំណងធ្វើ
ឱ្យប្រជារាស្ត្រយល់ថា ជាព្រលឹងនៃម្ចាស់ផែនដី។ ឯឯកដែល
បន្លឺសំឡេង ជាទំនួញស្តាយរបស់ព្រះអង្គចំពោះព្រះរៀមជា
ម្ចាស់ផែនដី ដែលបានសោយទិវង្គតទៅ។ អ្នកស្រុកតែងហៅ
ខ្លែងនោះថា ខ្លែងព្រលឹងរបស់ស្តេចផែនដី។ សម័យក្រោយមក
ពីខ្លែងព្រលឹង ត្រូវបានគេហៅមិនច្បាស់ថា ខ្លែងពន្លឺង ហើយត
មកទៀតក៏ក្លាយទៅជា ខ្លែងពួង ដូចសព្វថ្ងៃៗ

ឯកស្រងចេញពីសៀវភៅ ខ្លែងខ្លែរ - ស៊ឹម សារ៉ាក់ - រៀង យ៉ាវិន - ២០០២

Il y a fort longtemps, un roi ordonna qu'on utilise un étendard de funérailles comme cerf-volant. Il souhaitait que ses sujets comprennent que cette étoffe représentait l'âme de Rama. Ce cerf-volant musical produisait un son qui évoquait des pleures d'affliction. Ainsi les sujets appelèrent ce symbole céleste « cerf-volant prolœng » car il renvoyait à une âme. Puis de générations en générations, ce mot devint « ponlœng » et finalement jusqu'à nos jours « pnong ».

Extrait du livre ខ្លែងខ្លែរ de SIM Sarak & CHEANG Yarin édité en 2002
traduction DEFOND Yann

នៅក្នុងនគរមួយ មានរាជបុត្រមួយអង្គ ទ្រង់សព្វព្រះទ័យ តែនឹងការលេងខ្លែង។ ថ្ងៃមួយ ដោយកម្លាំងខ្យល់ខ្លាំង ខ្លែងក៏កាច់ខ្សែធ្លាក់។ រាជបុត្រា និងអាមាត្រក៏តាមរកទិស ដែលខ្លែងធ្លាក់។

និយាយពីគ្រួសារតាយាយមួយ គាត់មានកូនក្រមុំ ម្នាក់ ឈ្មោះ នាង កែវណាម៉ា តែគួរឱ្យអាសូរណាស់ នាងមានក្បាល ជាសេះ ខ្លួនជាមនុស្ស។

ចៃដន្យ នាងក៏ឃើញខ្លែងធ្លាក់លើដំបូលផ្ទះនាងក៏យកមក តែរាជបុត្រទតឃើញ ទ្រង់មានបន្ទូលថា ៖ « នាងឱ្យខ្ញុំសូម ខ្លែងរបស់ខ្ញុំវិញមក។ ចង់បានអ្វី ក៏ខ្ញុំឱ្យដែរ។ » នាងតបវិញ ៖

Il était une fois dans une ville, un prince qui ne s'intéressait qu'au cerf-volant. Un jour de fortes bourrasques, alors qu'il faisait voler son jouet, la ligne céda et, poussé par le vent, le cerf-volant retomba très loin. Le prince et ses servants allèrent le chercher.

Ils le trouvèrent sur le toit d'une maison habitée par une famille dont la fille, KéoNama, avait un corps de femme mais une tête de cheval. Le prince s'adressa à elle : « Donne-moi mon cerf-volant et je t'accorderai ce que tu voudras. » La jeune hippocéphale lui répondit : « Si tu acceptes de devenir mon époux, je te rendrai ton cerf-volant. » Le prince accepta et lui promit d'envoyer une escorte la conduire à son palais dès qu'il y serait rentré.

Malheureusement, il ne tint point sa promesse. Mais KéoNama avait plus d'un tour dans son sac... Après de multiples péripéties, ils se marièrent et eurent deux enfants.

« ខ្ញុំម្ចាស់មិនឱ្យទេ បើព្រះអង្គព្រមធ្វើស្វាមីខ្ញុំម្ចាស់ៗនឹងឱ្យ
ខ្លែងវិញ។ » រាជបុត្រតបឱ្យខ្លែងខ្ញុំមក ដល់ពេលទៅដល់រាំង
ខ្ញុំនឹងឱ្យគេមកដង្ហែនាង។

ក៏ប៉ុន្តែ ទ្រង់មិនគោរពតាមបន្ទូលសន្យា។ យ៉ាងណាក៏ដោយ
នាង កែវណាម៉ា មិនខ្វះល្បិចទេ... បន្ទាប់ពីកាលៈទេសៈ
ជាច្រើន ក៏ទ្រង់រៀបអភិសេកជាមួយនាង ហើយបង្កើតបុត្រ
២អង្គ។

រាជបុត្រព្រមទាំងមហេសីទាំង៣អង្គ និងបុត្ររស់នៅយ៉ាង
សុខសាន្តតរៀងទៅ២៣-

មាន មាណពម្នាក់បានធ្វើខ្លែងពួងដ៏ធំ បង្ហោះនាពេលយប់ ដើម្បីកម្សាន្តសប្បាយ។ ពេលខ្លែងហោះឡើងទៅលើ គាត់បន្លាយខ្សែវែងទៅៗ។ ខ្លែងក៏កាន់តែខ្ពស់ទៅលើអាកាស។ ពេលអធ្រាត្រ ដោយខ្លែងហោះខ្ពស់ពេក ខ្យល់បក់ខ្លាំង ធ្វើឱ្យសាយឯកដាច់ លែងបញ្ចេញសំឡេង។ មាណពក៏សម្រេចចិត្តសៀតកាំបិតបន្ទោះនៅចង្កេះ ឡើងតាមខ្សែខ្លែងរហូតដល់តួខ្លែងលើអាកាស ហើយកាត់សាយឯកចាស់ ផ្លាស់សាយឯកថ្មី តែដោយខ្យល់បក់ខ្លាំង ផាត់ខ្លែងរេចុះឡើងឆ្វេងស្តាំ បង្កឱ្យកាំបិតបន្ទោះជ្រុលរហូតទៅប៉ះកាត់ផ្តាច់ខ្សែទ្រូងនាំឱ្យខ្លែងធ្លាក់ចុះទៅក្នុងនគរមួយ ដែលមានស្តេចស្រីសោយរាជ្យ។

En des temps reculés, un jeune homme confectionna par plaisir un énorme cerf-volant musical. Il le fit voler très haut dans le ciel en déroulant des lieues et des lieues de cordelette ! Durant la nuit, le vent souffla en rafales or le fil de soie tenant la lamelle de rotin rompit d'un côté. Le cerf-volant devint muet.

Alors le jeune homme monta à la corde de retenue pour atteindre l'archet et changer le fil rompu. Malheureusement, à cause de l'instabilité du cerf-volant, son couteau lui échappa et tomba. Dans sa chute, il trancha la ligne ce qui fit s'écraser l'oiseau géant de bambou et de papier.

ស្តេចស្រីនគរនោះ ស្ទើរចសរសើរមាណព ចេះធ្វើខ្លែងដ៏ធំ
មានសំឡេងពីរោះ ហើយរូបរាងមាណពសង្ហា ក៏សម្រេចរៀប
អភិសេកមាណព ធ្វើជាស្វាមី។ ឯអ្នកស្រុកនៃនគរនោះ ក៏ចេះ
ធ្វើខ្លែងពួង បង្ហោះលេងសប្បាយ រាល់យប់តាំងពីកាលនោះ
មកៗ-

ឯកស្រងចេញពីសៀវភៅ ខ្លែងខ្មែរ - ស៊ឹម សារ៉ាក់ - រៀង យ៉ាវិន - ២០០២

Ainsi le jeune homme arriva du ciel dans une cité
gouvernée par une femme. Cette princesse fut im-
pressionnée par le savoir-faire ingénieux du cerf-vo-
liste qu'elle trouvait, de surcroît, bel homme. Elle ne
tarissait pas d'éloges sur la musique mélodieuse que
produisait la lamelle de rotin tendue au vent. Ils se
marièrent et eurent beaucoup d'enfants. Depuis ce
jour, les habitants de cette contrée ont l'habitude de
fabriquer des cerf-volants traditionnels.

មាន ស្តេចមួយព្រះអង្គព្រះនាម សុវណ្ណហង្ស មាន
បំណងស្វែងរកមហេសី ក៏សម្រេចធ្វើខ្លែងធំមួយ
បង្ហោះផ្សងថា ៖ « បើខ្លែងធ្លាក់ចុះលើផ្ទះអ្នកណាដែលមានកូន
ក្រមុំ ព្រះអង្គនឹងរៀបអភិសេកកូនក្រមុំនោះជាមហេសី។ » នៅ
ពេលយប់ ស្តេចជិះខ្លែង ទៅចុះនៅនគរមួយ ជាទីដែលព្រះអង្គ
បានជួបនារីមានរូបស្អាតម្នាក់ឈ្មោះនាង កេតុសុរិយង្គ។

សុវណ្ណ មានន័យថា មាស។ ង ហង្ស ជាឈ្មោះសត្វស្លាប
មួយ ជាជំនិះរបស់ព្រះព្រហ្ម។ ដូច្នេះព្រះនាមរបស់ស្តេចមាន
ន័យថា ហង្សមាស។ សុរិយង្គ មានន័យថា ព្រះអាទិត្យ ឯ កេតុ
គឺរស្មីចែងចាំង។ ហេតុនេះឈ្មោះនារីរូបស្អាតនោះមានន័យថា
រស្មីព្រះអាទិត្យ។

ឯកស្រងចេញពីសៀវភៅ ខ្លែងខ្លែរ - ស៊ឹម សារ៉ាក់ - រៀង យ៉ាវិន - ២០០២

Il était une fois un roi nommé SovanHang. Il cherchait
une épouse. Pour ce faire, il confectionna un énorme
cerf-volant et déclara : « Si ce cerf-volant tombe sur la
maison d'une femme en âge de se marier, je l'épou-
serai. » Il fit donc voler son jouet de bambou et de
papier puis monta dessus. Il atterrit dans une cité où
il rencontra demoiselle KétoSoriyong dont la beauté
était resplendissante. Ils se marièrent et eurent beau-
coup d'enfants.

Sovan signifie or et Hang est le nom de la monture
céleste de Brahmā. Soriyong signifie Soleil et Kéto
signifie lumière. On peut voir un parallèle entre ces
deux noms et une allusion à ce que sont ou font les
deux personnages.

របៀបធ្វើខ្ញុំង

La confection
d'un cerf-volant

ស្លឹកត្នោត
feuilles de palmier à sucre

ត្នោត
rotin

ប្រស្សី
bambou

វត្ថុធាតុ

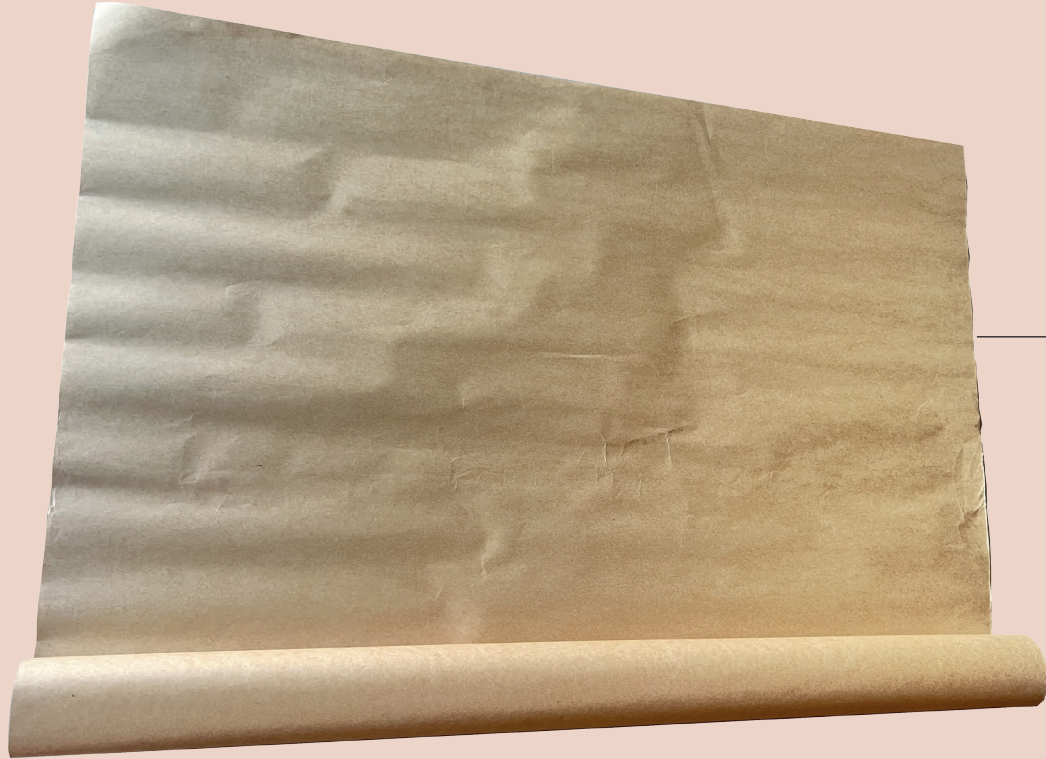
MATÉRIAUX

អង្ករដំណើប
riz gluant

ខ្សែក្រចៅ
ficelle de jute

ក្រដាសស៊ីម៉ង់
papier kraft

ក្រូចឆ្មារ
lime

ក្រូម្លូន
cire d'abeille

ខ្សែសូត្រ
fil de soie

រណា
scie

កាំបិតផ្កាក់
machette

កាំបិតបន្លោះ
couteau à
tranchant convexe

ឧបករណ៍

OUTILS

កាំបិតឡាម
cutter

ញញូរ
marteau

កាំបិត
ciseaux

ឆ្នាំង
casserole

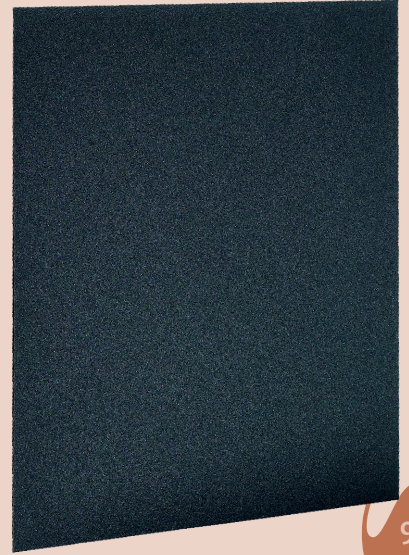

ចង្ក្រាន
réchaud

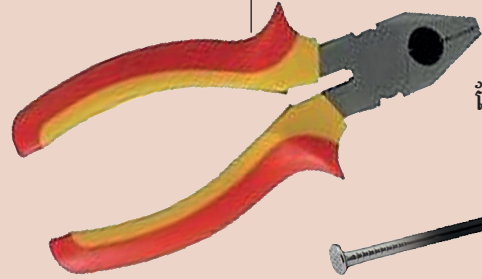
ម៉ូទ័រស្វាន
meuleuse

ក្រដាសខាត់
papier de verre

ដងក្រៀប
pinces

ដែកគោល
clou

KLENG PNONG

រចនាបថបុរាណ

១៨០ x ២១៥ សង់ទីម៉ែត្រ

១ ធ្វើឆ្អឹង

ដំបូងបង្អស់ ត្រូវការឫស្សី ១ដើម ចាស់ល្មម បណ្តោយតាម ដែលចង់បាន។ ទទឹងវិញ មិនត្រូវការលើសពី ១០សង់ទីម៉ែត្រ ទេ។ ខ្លែងពួងទំហំមធ្យមមានកម្ពស់ប្រហាក់ប្រហែល ២ម៉ែត្រ និងទទឹងតូចជាងបន្តិច។ មុននឹងប្រើឫស្សីនោះ ត្រូវយករណា កាត់ថ្នាំងចេញ ដោយប្រយ័ត្នកុំឱ្យកាត់បន្លោះឫស្សី។ ថ្នាំង តូចៗ អាចយកកាំបិតបន្លោះ ទៅកាត់ក៏បាន។ សម្រាប់ឆ្អឹងទ្រូង អាចយកឫស្សីទទឹងតូចជាង ដូចជា ពីរទៅបីសង់ទីម៉ែត្រក៏បាន ដែរ។ រួចហើយ ត្រូវយកកាំបិតផ្កាក់ ពុះឫស្សីជា ២ចំហៀង។ ១ចំហៀង ត្រូវពុះជា៤ដើម ទុកជាឆ្អឹង ដោយពុះតាមផ្ចិត

កណ្តាល នៃរង្វង់ឫស្សីរហូត។ អាចទុកមួយចំហៀងទៀត ដោយពុះជា២ទៀត ទុកជាឆ្អឹងទ្រូងក៏បាន ឱ្យតែវាត្រង់។

ឆ្អឹង៤ដើមសម្រាប់ស្លាប និងដើងទា ត្រូវសក ដោយកាត់ ផ្នែកចំហៀងសងខាងចោល។ គឺដើម្បីឱ្យវាស្តើងល្មម ដើម្បី មានរាងស្អាត និងដើម្បីមានទម្ងន់ស្មើ។ មិនត្រូវសកផ្នែកខាង ក្នុង និងផ្នែកខាងក្រៅនៃឫស្សី (បន្លោះ) ឱ្យសោះ។ រួចហើយ ត្រូវបន្តសកចុងឆ្អឹងទាំង២ ឱ្យវាស្តើងជាង។ នោះទើបអាចសក ផ្នែកខាងក្នុងឫស្សីបាន។ នៅពេលដែលចុងទាំង២ មានទទឹង រាងការ៉េ មិនលើសពី ១សង់ទីម៉ែត្រ ត្រូវច្រៀកវាជា២ ដោយ ស្របនឹងបន្លោះឫស្សី ប្រហាក់ប្រហែល ៤០សង់ទីម៉ែត្រ និង ច្រៀកជា៤ ប្រហាក់ប្រហែល ២០សង់ទីម៉ែត្រ តាមដែលចង់ ពត់ចុងឆ្អឹង។

ឆ្អឹងទាំង៤នោះ ជាឆ្អឹងមេ និងឆ្អឹងកូន ខាងលើ និងខាង

ក្រោម។ ដើម្បីពត់ចុងឆ្អឹងខ្សែឱ្យបានល្អ ត្រូវការភ្លើង។ គឺ មិនមែនដើម្បីដុតវាទេ គឺដើម្បីធ្វើឱ្យវាក្តៅ។ ក្តៅហើយទើបវា ទុន និងស្រួលពត់ជាង។ នៅពេលដែលឆ្អឹងមានរាងកោងតាម ចង់បាន គួរចងពុម្ពវាជាមួយនឹងខ្សែឱ្យបានតឹង។ ចងហើយ ត្រូវដាក់វាក្នុងទឹកត្រជាក់ ដើម្បីវាឆាប់រឹងវិញ និងទប់រាងកោង ដដែល។ ចុងឆ្អឹងមួយខាងកោងប៉ុណ្ណា ក៏មួយខាងទៀតត្រូវ កោងដូចគ្នា។

ដើម្បីដំឡើងឆ្អឹង ត្រូវចងខ្សែ។ អាចកាត់ខ្សែពុម្ពចេញបាន ហើយចងសាជាថ្មី ឱ្យបានសមរម្យវិញតាមក្រោយ។ ត្រឹម នៅកន្លែងដែលចងឆ្អឹងនីមួយៗ នឹងឆ្អឹងទ្រូង អាចគាស់ឆ្អឹង ទ្រូងបន្តិចបាន ដើម្បីខ្សែឆ្អឹង ឱ្យមានភាពរឹងមាំជាងក៏បាន។ មុនដំបូង ត្រូវចងកណ្តាលឆ្អឹងស្លាបខាងលើ កែងនឹងឆ្អឹងទ្រូង។ រួចហើយ ត្រូវចងចុងស្លាបសងខាង។ ហើយទើបអាចចង

កណ្តាលឆ្អឹងស្លាបក្រោម និងឆ្អឹងទ្រូង។ សម្រាប់ជើងទា អាច ចងកណ្តាលឆ្អឹង និងឆ្អឹងទ្រូងមុន និងចងជើងទាតាមក្រោយក៏ បាន។ ជាចុងក្រោយកុំភ្លេចឆ្អឹងកន្ទុយងាប់ខាងក្រោម។ វាមិន ត្រូវការវែងទេ គ្រាន់តែវាត្រូវការជាប្លស្ទិក្រាស់។ រួចរាល់ហើយ ក៏អាចថែមចំពុះខាងលើបាន។ ត្រូវធ្វើវាពីឆ្អឹងស្តើង បន្ថែមលើ ស្លាប ដោយចងវា៣កន្លែង : ត្រឹមឆ្អឹងស្លាបលើសងខាង និង ឆ្អឹងទ្រូងចំក្បាល។ និយាយរួម អាចធ្លាក់ក្បាលបន្តិចបន្តួចបាន ដើម្បីដាក់ដងឯកពីលើ តាមក្រោយ។

ចង្កេះខ្សែមិនមានឆ្អឹងឆ្វេងស្តាំទេ។ ត្រូវតែចងខ្សែខ្លីសង ខាងពីឆ្អឹងស្លាបក្រោម ទៅឆ្អឹងជើងទាលើ។ ខ្សែនេះក៏មាន ប្រយោជន៍ក្នុងការទប់រាងកោងខាងលើ នៃជើងទាទាំងសង ខាង។ សម្រាប់កន្ទុយងាប់ វាដូចគ្នាដែរ។ ត្រូវចងខ្សែសងខាង ពីឆ្អឹងជើងទាក្រោម ទៅចុងឆ្អឹងកន្ទុយងាប់។ ដើម្បីចុងស្លាប

និងចុងជើងទាកោងល្អ និងរឹងមាំ គួរចងខ្សែ ៤ ទៀត ដោយ ២សងខាង សម្រាប់ស្លាប និង២សងខាង សម្រាប់ជើងទា។ ត្រូវចងខ្សែ២សងខាង ពីចុងស្លាប ទៅឆ្អឹងស្លាបក្រោម ដោយ ចងកាត់តាមឆ្អឹងស្លាបលើ នៅត្រង់ចន្លោះកន្លែងទាំង២ដែល ត្រូវបានពត់។ ត្រូវចងខ្សែ២ទៀតសងខាង ពីចុងជើងទា ទៅ កន្លែងចងឆ្អឹងជើងទាលើ នឹងឆ្អឹងទ្រូង ដោយចងកាត់តាមឆ្អឹង ជើងទាក្រោម នៅត្រង់ចន្លោះកន្លែងទាំង២ដែលត្រូវបានពត់។

២ បិតក្រដាស

កាលពីសម័យដើម គេប្រើស្លឹកឈើ។ សម័យបច្ចុប្បន្នគេ ប្រើក្រណាត់ ថង់ ឬក្រដាស ជាពិសេសបើអាចឃើញក្រដាស ដែលមានខ្នាតធំដូចខ្លះបាន វាល្អប្រសើរណាស់។ តែប្រសិន បើធ្វើខ្លះទំហំធំ ពិបាកឃើញក្រដាសខ្នាតធំល្មម។ បើសិន ជាមានក្រដាសមួយសន្លឹកសម្រាប់ស្លាប និងមួយសន្លឹកទៀត

សម្រាប់ផ្នែកខ្លះខាងក្រោមក៏ល្អដែរ។ មុនដំបូង ត្រូវកាត់ ក្រដាសធំជាងរាងខ្លះ ប្រមាណ៥សង់ទីម៉ែត្រជុំវិញ ដោយ កន្ត្រៃ។ រួចហើយ ត្រូវកាត់កែង ចន្លោះប្រមាណ៥សង់ទីម៉ែត្រ គ្រប់ផ្នែកដែលកោង។ រាងកាន់តែកោង ត្រូវកាត់កាន់តែច្រើន អណ្តាត។ កាត់ហើយ ដើម្បីបិតក្រដាស នឹងស្លាប ត្រូវចាប់ផ្តើម ដោយបិទមួយនៅអណ្តាតខាងឆ្វេង និងមួយនៅអណ្តាតខាង ស្តាំសិន។ មូលហេតុគឺក្នុងបំណងធ្វើឱ្យក្រដាសតឹង និងដើម្បី កុំឱ្យវាមានចលនា នៅពេលកំពុងតែបិត។ ពីដើម គេប្រើ បាយដំណើប។ បិតក្រដាសជុំវិញឆ្អឹងស្លាបហើយ សូមកុំភ្លេច បិតចុងស្លាប ដោយយកចិត្តទុកដាក់ផង ព្រោះជាផ្នែកដែល ពិបាកបិតក្រដាសជាងគេ។ ស្នែងដែលជាកន្លែងឆ្អឹងស្លាបលើ និងក្រោមចងជាមួយគ្នា ត្រូវបិតក្រដាសពីលើ។ បន្ទាប់មក ត្រូវអនុវត្តតាមរបៀបដូចគ្នា សម្រាប់ជើងទា និងផ្នែកផ្សេងៗ ទៀត។

៣ ធ្វើព្រួយ

សម្រាប់សោភ័ណភាព អាចបន្ថែមព្រួយលើស្នែងស្លាប និងស្នែងជើងទាសងខាង។ ព្រួយ គ្រាន់តែជាក្រដាស ដែលត្រូវបានកាត់មានទម្រង់ដូចជាសក់ ចំនួនប្រមាណពី១០ ទៅ២០ សរសៃ។ ត្រូវរុំវាជុំវិញចុងស្នែង និងបិតវា។ ចុងជើងទាទៅក្រោម ខុសពីចុងស្លាបដែលបែរទៅលើវិញ។ ដូច្នេះអាចដាក់ព្រួយវែងបាន ដូចជាប្រមាណ២៥សង់ទីម៉ែត្រលើចុងជើងទា។ លើចុងស្លាប គួរដាក់ព្រួយសងខាង ខ្លីៗវិញ។

៤ ធ្វើកន្ទុយរស់

តាមធម្មតាគេធ្វើកន្ទុយរស់ពីបាវ ដោយកាត់ និងដេរបណ្តោយ ប្រមាណ១៥ម៉ែត្រ និងទទឹង ប្រមាណ១០សង់ទីម៉ែត្រ។ វាជួយលំនឹងខ្លែងក្នុងការហើរ។ ចាំបាច់មាន

១ខាងឆ្វេង និង១ខាងស្តាំ ដោយចងខ្សែនឹងកែងកន្ទុយងាប់សងខាង។

៥ ដាក់ខ្សែបង្ហោះ

ជំហានចុងក្រោយ នៅសល់តែដាក់ខ្សែបង្ហោះ។ ខ្សែប្រមាណ១ម៉ែត្រ ត្រូវចងចុងទាំង២ នឹងឆ្អឹងទ្រូង ផ្នែកខាងលើ : ត្រឹមក្បាលខ្លែង និងត្រឹមកន្លែងចងឆ្អឹងស្លាបក្រោម។ ហើយខ្សែដែលអ្នកបង្ហើរកាន់ចុង១ ត្រូវចងចុង១ទៀត នឹងខ្សែនោះ។ ដើម្បីខ្លែងហោះហើរបានល្អ ចន្លោះពីក្បាលទៅខ្សែដែលអ្នកបង្ហើរកាន់ វាត្រូវខ្លីជាងចន្លោះពីឆ្អឹងស្លាបក្រោម ទៅខ្សែដែលអ្នកបង្ហើរកាន់។ អាស្រ័យតាមទំហំខ្លែង ខ្សែបង្ហោះអាចមានប្រវែងរហូតដល់ ៤០០ម៉ែត្រក៏បាន។

KLENG EK

180 x 215 cm

I. PRÉPARATION DES ÉLÉMENTS

A COUPE DU BAMBOU

1. ឆ្លឹង កណ្តាល & ឆ្លឹង កន្ទុយទា

1 *chaume de bambou* Ø 2 x 215 cm

1 *chaume de bambou* Ø 2 x 25 cm

Lisser les interstices

Poncer les chaumes

Tracer des repères aux intersections des arceaux

Tailler l'emplacement du ឯក

Tailler des sillons aux extrémités du ឆ្លឹង កន្ទុយទា

pour accueillir les ficelles

Entailler le ឆ្លឹង កណ្តាល à l'intersection du ឆ្លឹង កន្ទុយទា

2. LES ARCEAUX

1 *chaume de bambou* Ø ≥ 5 x 80 cm

1 *chaume de bambou* Ø ≥ 5 x 226 cm

1 *chaume de bambou* Ø ≥ 5 x 240 cm

1 *chaume de bambou* Ø ≥ 5 x 170 cm

1 *chaume de bambou* Ø ≥ 5 x 90 cm

Lisser les interstices

Poncer les chaumes

Tailler le ឆ្លឹង ចំពុះ 80 cm

Tailler le ឆ្លឹង ស្លាប du haut 226 cm

Tailler le ឆ្លឹង ស្លាប du bas 240 cm

Tailler le ឆ្លឹង កូន du haut 170 cm

Tailler le ឆ្លឹង កូន du bas 90 cm

Tracer des repères de milieu

Équilibrer le poids de chaque côté des arceaux

Tracer des repères de courbure

Entailler les arceaux à l'intersection du ឆ្លឹង កណ្តាល

Entailler le ឆ្លឹង ស្លាប du haut aux intersections du ចំពុះ

Couper les bouts des arceaux dans la longueur

Courber les arceaux à chaud

Nouer les ficelles de maintien des courbes

Refroidir à l'eau

B PRÉPARATION DES FILS

1. COUPE DES LIENS

2 longueurs de ficelle de jute pour le ចំពុះ	80 cm
2 longueurs de ficelle de jute pour le ចុងស្លាប	180 cm
2 longueurs de ficelle de jute pour le ចង្កេះ	40 cm
2 longueurs de ficelle de jute pour le កូន	130 cm
2 longueurs de ficelle de jute pour le កន្ទុយទា	130 cm
4 longueurs de ficelle de jute pour le ផ្លឹង កណ្តាល	80 cm

2. PRÉPARATION DU FIL DE RETENUE

- Passer le fil dans la poignée
- Attacher un bout à un objet fixe
- Tirer 10 000 cm de fil
- Coincer la poignée
- Tirer 10 000 cm de fil dans l'autre sens
- Couper la ficelle
- Rabattre les 2 bouts au même niveau
- Nouer les 2 extrémités à ≥ 200 cm des bouts
- Attacher la fourche ainsi formée à un objet fixe

- Torsader la ligne sous une forte tension
- Enrouler la ligne autour de la poignée

C DÉCOUPE DES FRANGES

- 2 feuilles de papier kraft 15 x 13 cm
- 2 feuilles de papier kraft 15 x 36 cm
- Tracer des traits de coupe
- Découper les franges dans la longueur

D PRÉPARATION DES QUEUEUS

- Détacher les feuilles de la palme
- Éliminer les nervures
- Relier les feuilles en pliant les bouts les uns sur les autres jusqu'à atteindre 1500 cm de longueur totale
- Tresser l'extrémité du haut sur 20 cm
- Faire une boucle et la nouer fortement avec de la ficelle

FABRICATION D'UNE LAMELLE SONORE

Rotin fraîchement coupé Ø ≈ 2 cm

Amincir le morceau de rotin jusqu'à 3 ou 4 mm d'épaisseur sans entamer les bouts (≈ 3 cm)

Percer les bouts à chaud de manière parallèle

Enfiler les liens de soie dans les trous

Nouer chaque lien de soie autour de son bout de la lamelle

Tendre la lamelle sur son support

Faire sécher 1 à 2 mois

Libérer la lamelle

L'amincir encore jusqu'à 1 mm d'épaisseur

Imbiber les bouts de cire d'abeille fondue

Tendre la lamelle sur son support

Faire sécher 30 minutes

Augmenter la tension de la lamelle

Tester la sonorité de la lamelle de rotin en la faisant tournoyer

បញ្ជាទិញខ្លែង

Commande de cerfs-volants

ពេលកំណត់

ការផលិត

ខ្លែងឯក	១៨០ x ២១៥	សង់ទីម៉ែត្រ :	៣ថ្ងៃ
ខ្លែងឯក	១៣៥ x ១៥០	សង់ទីម៉ែត្រ :	២ថ្ងៃ កន្លះ
ខ្លែងពួងធម្មតា	៨០ x ៩០	សង់ទីម៉ែត្រ :	១ថ្ងៃ កន្លះ
ខ្លែងកណ្តូង	១០០ x ១០០	សង់ទីម៉ែត្រ :	១ថ្ងៃ
ខ្លែងកណ្តូង	៤០ x ៤០	សង់ទីម៉ែត្រ :	កន្លះថ្ងៃ
រូបគំនូរ :			១ថ្ងៃ

ដើម្បីដេរហួល ត្រូវការបន្ថែមមួយទៅពីរថ្ងៃទៀត។ ម្យ៉ាងទៀត ដោយសារការផលិត សូត្រសរីរាង្គមានកំណត់ ប្រហែលជាត្រូវការរង់ចាំត្បាញសិនច្រើនថ្ងៃ។

ការដឹកជញ្ជូន

អាស្រ័យតាមក្រុមហ៊ុន : ១-២ថ្ងៃ

DÉLAIS

FABRICATION

KLENG ek	180 x215 cm	: 3 jours
KLENG ek	135 x150 cm	: 2 jours et demi
KLENG pnonng	80 x 90 cm	: 1 jour et demi
KLENG kandong	100 x100 cm	: 1 jour
KLENG kandong	40 x 40 cm	: 1/2 jour
peinture :		1 jour

Compter 2 jours supplémentaire pour la couture des cerfs-volants en soie.
De surcroît, étant donné la faible quantité de soie biologique produite, un délai de tissage de plusieurs jours peut être exigé.

LIVRAISON

selon transporteur : 1 ou 2 jours

BON de COMMANDE

នាម
Nom

លេខទូរស័ព្ទ
Numéro de téléphone

តាត
Messagerie instantanée

អ៊ីមែល
Adresse électronique

អាសយដ្ឋាន
Adresse de livraison

គំនូរដែលចង់បាន
Peinture désirée

បើមាន
le cas échéant

យើងខ្ញុំទទួលស្គាល់ការបញ្ជាទិញ ចាប់ពីពេលទទួលបានការទូទាត់ថវិកា។
Commande prise en compte à réception du paiement.

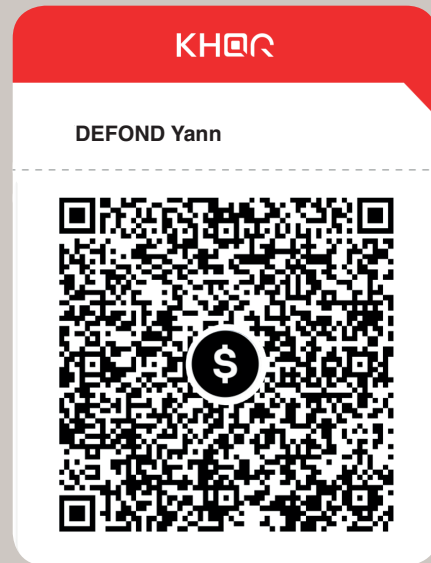
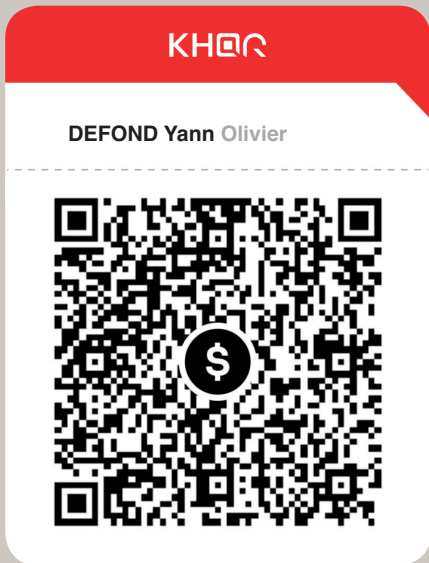
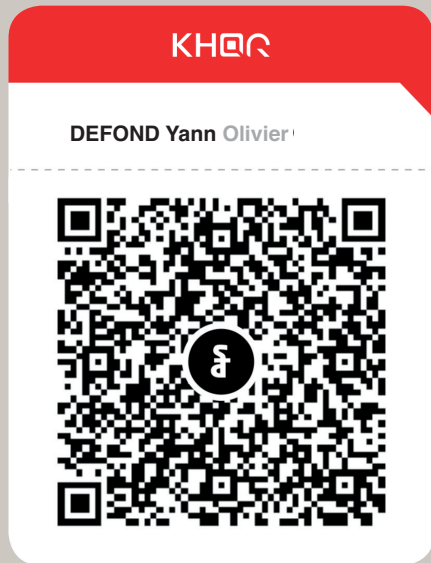
ចំនួនខ្លែង Quantité de cerfs-volants	ក្រដាសស៊ីម៉ង់ papier kraft	ក្រដាសស៊ីម៉ង់ ជាមួយរូបគំនូរ kraft avec peinture	ហ្វុល soie
 KLENG ek 180 x 215 cm	400 000 ៛	800 000 ៛	3 300 000 ៛
 KLENG ek 135 x 150 cm	350 000 ៛	700 000 ៛	2 600 000 ៛
 KLENG prong 80 x 90 cm	200 000 ៛	400 000 ៛	1 000 000 ៛
 KLENG kandong 100 x 100 cm	200 000 ៛	400 000 ៛	2 200 000 ៛
 KLENG kandong 40 x 40 cm	150 000 ៛	300 000 ៛	550 000 ៛

គណនីធនាគារ

COORDONÉES BANCAIRES

DEFOND Yann Olivier [004.002.705](#) | KHR (៛) • [004.111.340](#) | USD (\$)

DEFOND Yann [004.0006.52100011](#) | USD (\$)

KLENG

le cerf-volant traditionnel
en matières naturelles

 BP 1170 - PHNOM PENH

 kleng@defondyann.com

 KLENG

    +855 017 700 300